

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa W. W.

przeciwko Uniwersytetowi (...) w S.

o dopuszczenie do pracy i inne,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 29 września 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 18 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 18 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV Pa (...) Sąd Okręgowy w S. na skutek apelacji pozwanego Uniwersytetu (...) w S. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w S. z 30 października 2018 r., sygn. akt IV P (...) w ten sposób, że w punkcie I i II oddalił powództwo W. W. oraz obciążył powódkę kosztami zastępstwa procesowego za pierwszą i drugą instancję.

W pozwie z 12 marca 2018 r. skierowanym przeciwko pozwanemu Uniwersytetowi (...) w S. pełnomocnik powódki W. W. domagał się:

1. dopuszczenia powódki do pracy u pozwanego na dotychczas zajmowanym stanowisku adiunkta w Katedrze Logistyki Wydziału Nauk Ekonomicznych i Prawnych w wymiarze całego etatu za wynagrodzeniem w dotychczasowej wysokości;

2. zobowiązania pozwanego do złożenia oświadczenia woli wyrażającego zgodę na wykonywanie przez powódkę dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy w (...) Akademii (...) w W. na Wydziale Cybernetyki w okresie od 1 października 2017 r. przez czas nieokreślony na stanowisku adiunkta w wymiarze pełnego etatu i rocznym wymiarze zajęć dydaktycznych w ilości 240 godzin;

3. nadania wyrokowi w zakresie rozstrzygnięcia obu powyższych żądań rygory natychmiastowej wykonalności w oparciu o art. 333 § 3 k.p.c.,

4. zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Pełnomocnik powódki wskazał, że powódka jest zatrudniona u pozwanego od 2001 r., a nieprzerwanie od 1 października 2008 r. Stosunek pracy został nawiązany na podstawie mianowania 21 sierpnia 2008 r. na stanowisku adiunkta na okres 5 lat, tj. do 30 września 2013 r. w pełnym wymiarze czasu pracy. W związku z upływem okresu mianowania stosunek pracy wygasł 28 lutego 2014 r. Jednocześnie z doręczeniem 29 stycznia 2014 r. informacji o wygaśnięciu stosunku pracy pozwany zawarł z powódką umowę o pracę na czas określony od 1 marca 2014 r. do 30 września 2017 r. Powódka została zatrudniona na stanowisku naukowo-dydaktycznym adiunkta w Katedrze Marketingu i Logistyki w Instytucie Zarządzania i Marketingu Wydziału Nauk Ekonomicznych i Prawnych. Pozwany jest podstawowym miejscem pracy powódki w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 33 Prawa o szkolnictwie wyższym.

Pismem z 29 stycznia 2014 r. pozwany poinformował powódkę o warunkach zatrudnienia na wskazanym w umowie stanowisku. 28 czerwca 2017 r. strony stosunku pracy zawarły porozumienie zmieniające warunki pracy w ten sposób, że przedłużyły okres trwania umowy o pracę na czas określony do 30 września 2018 r.

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pełnomocnik pozwanego wskazał, że powódka była pracownikiem pozwanego w oparciu o stosunek pracy zawarty na podstawie mianowania na czas określony od 1 października 2001 r. do 30 września 2008 r., a następnie od 1 października 2008 r. do 28 lutego 2014 r. na podstawie mianowania na czas nieokreślony.

Z dniem 1 marca 2014 r. strony ponownie nawiązały stosunek pracy w oparciu o umowę o pracę na czas określony do 30 września 2017 r. Z dniem 28 czerwca 2017 r. strony zawarły porozumienie zmieniające warunki pracy w ten sposób, że przedłużyły okres obowiązywania umowy do 30 września 2018 r. wywołując tym samym skutek prawny określony w art. 25¹ § 2 k.p. Wobec przyjęcia przez pozwanego oferty powódki co do rozwiązania stosunku pracy za porozumieniem stron, ustał on skutecznie 28 lutego 2018 r. Powódka była ostatnio zatrudniona na stanowisku adiunkta w pełnym wymiarze czasu pracy w Katedrze Logistyki Nauk Ekonomicznych i Prawnych.

Pełnomocnik pozwanego podniósł, że stosunek pracy z mianowania posiada znacznie dalej idące odrębności niż te, na które wskazuje powódka. Mianowania na czas oznaczony nie sposób stawiać na równi z umową o pracę na czas określony, której zawarcie jest ograniczone dwoma limitami określonymi w art. 25¹ § 1 k.p. Wynika to nie tylko z językowego brzmienia przepisów, ale także z licznych cech różniących obie podstawy zatrudnienia. Reguła wskazana w art. 14 ust. 4 ustawy nowelizującej Kodeks pracy dotyczy wyłącznie umownego stosunku pracy i nie znajduje odpowiedniego zastosowania do innych podstaw nawiązania stosunku pracy. Ostatnie zatrudnienie powódki nie naruszało limitu ilościowego i czasowego, o których mowa w art. 25¹ kp. Pierwsza z umów obowiązywała od 1 marca 2014 r., zaś druga jest wynikiem fikcji prawnej będącej skutkiem przedłużenia przez strony z dniem 28 czerwca 2017 r. okresu obowiązywania trwającej umowy o pracę. Zdaniem pełnomocnika pozwanego stosunek pracy łączący strony ustał skutecznie z dniem 28 lutego 2018 r. wskutek przyjęcia przez pozwanego oferty rozwiązania stosunku pracy złożonej przez powódkę w piśmie z 2 października 2017 r.

Wyrokiem z 30 października 2018 r., sygn. akt IV P (...) Sąd Rejonowy w S.:

I. dopuścił powódkę W. W. do pracy u pozwanego Uniwersytetu (...) w S. na dotychczas zajmowanym stanowisku adiunkta w Katedrze Logistyki Wydziału Nauk

Ekonomicznych i Prawnych w wymiarze pełnego czasu pracy za wynagrodzeniem w dotychczasowej wysokości na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony do 30 września 2018 r.;

II. zobowiązał rektora pozwanego Uniwersytetu (...) w S. do złożenia oświadczenia woli o wyrażeniu zgody na kontynuowanie przez powódkę W. W. dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy na (...) Akademii (...) w W. na Wydziale Cybernetyki od 1 października 2017 r. na stanowisku adiunkta w wymiarze pełnego czasu pracy;

III. w pozostałej części powództwo oddalił;

IV. zasądził od pozwanego Uniwersytetu (...) w S. na rzecz powódki W. W. kwotę 300,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

V. nakazał pobrać od pozwanego Uniwersytetu (...) w S. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w S. kwotę 2.772,00 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, od której powódka była zwolniona.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżył apelacją pełnomocnik pozwanego. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenie art. 233 § 1 k.p.c.; art. 316 § 1 k.p.c.; art. 65 § 1 i 2 w zw. z art. 84 § 1 k.c. i art. 300 k.p.; art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 30 § 1 pkt 1 k.p.; art. 88 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p.; art. 129 ust. 1 i 2 ustawy z 28 lipca 2005 r. prawo o szkolnictwie wyższym oraz art. 22 § 2 k.p.

Sąd Okręgowy w wyniku rozpoznania apelacji stwierdził, że apelacja strony pozwanej jest zasadna, wobec czego zmienił zaskarżony wyrok.

Sąd odwoławczy uznał, że trafnie apelujący zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia. Sąd Rejonowy dokonał dowolnej oceny materiału dowodowego i wyprowadził z niego wnioski pozostające w sprzeczności z zasadami logiki i doświadczenia. Ponadto Sąd pierwszej instancji nie rozważył wszystkich okoliczności sprawy przez co naruszył art. 233 § 1 k.p.c. Rację miał skarżący, iż ocena dowodów z zeznań świadków M. C., A. R. i A. S. polegająca na odmowie obdarzenia ich wiarygodnością tylko z tego względu, że osoby te są pracownikami pozwanego przy jednoczesnym daniu wiary zeznaniom świadków L. K. i P. W. - pomimo, iż ten ostatni jest mężem powódki, zaś drugi ze świadków L. K., nie był obecny przy rozmowie w gabinecie Dziekana M. C. 10 października 2017 r. – jest

całkowicie dowolnym ustaleniem Sądu. Zasadnie strona apelująca wywodziła, że zeznania świadka L. K., co do zastraszania powódki zwolnieniem dyscyplinarnym w przypadku podjęcia zatrudnienia na innej uczelni bez zgody rektora U (...), są sprzeczne z wyjaśnieniami powódki, które złożyła w przesłuchaniu informacyjnym. Powódka nie wspominała by została zastraszona ani zmuszona do podpisania jakiegokolwiek dokumentu. Zaprzeczyła również temu, aby M. D. - kierownik działu spraw pracowniczych miał ją informować o możliwości zwolnienia w trybie dyscyplinarnym. Sąd Rejonowy bez wskazania konkretnej przyczyny odmówił wiarygodności w części zeznaniom tego świadka.

W ocenie Sądu Okręgowego zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu miała prawidłowa ocena prawna pisma powódki datowanego na 2 października 2017 r., adresowanego do rektora pozwanej Uczelni i złożonego 11 października 2017 r. za pośrednictwem Dziekana Wydziału Nauk Ekonomicznych i Prawnych M. C. W piśmie tym powódka domagała się wyrażenia zgody na zmianę zatrudnienia podstawowego w U (...) na dodatkowe miejsce zatrudnienia. Prośbę swoją uzasadniała trudną sytuacją materialną i zdrowotną. Oczekiwała ona bowiem, że będzie miała możliwość zatrudnienia w (...) Akademii w W. jako miejscu podstawowym. W piśmie tym powódka jednoznacznie oświadczyła, że w przypadku niewyrażenia zgody przez rektora wnosi o rozwiązanie umowy o pracę za porozumieniem stron z końcem semestru. Zdaniem Sądu drugiej instancji data sporządzenia tego pisma świadczy, iż powódka nie działała pod wpływem zastraszania jej przez Dziekana, który miał powoływać się na naradę z rektorem, na której to miało paść stwierdzenie rektora, że osoby kontynuujące zatrudnienie na innej uczelni bez jego zgody będą zwalniane dyscyplinarnie. Podkreślić należy, iż pismo powódki z 2 października 2017 r. zawiera adnotację Dziekana, iż popiera prośbę powódki. W świetle powyższego trudno zatem przyjąć za prawidłową ocenę Sądu Rejonowego, że powódka działała pod wpływem błędu co do treści czynności prawnej i że błąd ten został wywołany przez inną osobę w rozumieniu art. 84 § 1 i 2 k.c. Sąd drugiej instancji zauważył również, iż rektor pozwanej Uczelni pismem z 25 października 2017 r. poinformował powódkę, że nie widzi możliwości zmiany dotychczasowych warunków zatrudnienia powódki, tj. aby U (...) nie była jej podstawowym miejscem pracy. Pismo to powódka otrzymała 27 października

2017 r. i nie podjęła żadnych działań, aby uchylić się od skutków wcześniej złożonego oświadczenia woli o rozwiązaniu stosunku pracy.

Następnym działaniem strony pozwanej było pismo z 15 listopada 2017 r., w którym to rektor Uczelni przychylił się do wniosku powódki z 2 października 2017 r. poprzez złożenie oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę z powódką z 28 lutego 2018 r. Dopiero wówczas powódka podjęła działania mające na celu uchylenie się od skutków oświadczenia woli złożonego 2 października 2017 r. W piśmie z 8 grudnia 2017 r. powódka twierdziła, że nie miała świadomości, iż jej wniosek zostanie przyjęty, gdyż był on jedynie „luźną” propozycją ewentualnego innego rozwiązania sprawy. Nadto powódka złożyła oświadczenie o chęci kontynuowania zatrudnienia do 30 września 2018 r.

Sąd Okręgowy uznał, że Sąd pierwszej instancji nieprawidłowo ocenił zarówno dowody z dokumentów, jak i zeznania w/w świadków. W okolicznościach niniejszej sprawy, w ocenie Sądu odwoławczego, przyjąć należało, że powódka nie działała pod wpływem błędu wywołanego przez inną osobę. Analiza treści pisma z 2 października 2017r. prowadzi do wniosku, że powódka bardziej była zainteresowana zatrudnieniem na innej uczelni jako podstawowym miejscem zatrudnienia niż u pozwanego U (...), gdzie dotychczas miała podstawowe miejsce zatrudnienia. Była to forma presji na rektora Uczelni, chcąc uzyskać zgodę odpowiadającej treści wniosku.

W konkluzji Sąd drugiej instancji stwierdził, że rozwiązanie stosunku pracy za porozumieniem stron było czynnością zgodną z prawem w rozumieniu art. 30 § 1 pkt 1 k.p. W wymienionej wcześniej dacie doszło do skutecznego rozwiązania stosunku pracy.

Sąd odwoławczy podzielił stanowisko strony apelującej, że zawarte w punkcie II rozstrzygnięcie zobowiązujące rektora pozwanej Uczelni do złożenia oświadczenia woli o wyrażeniu zgody na kontynuowanie przez powódkę dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy na (...) A (...) w W. od 1 października 2017 r. miało jedynie wymiar historyczny. Bezsporne jest, że powódka w żadnym czasie nie otrzymała zgody rektora na podjęcie dodatkowego zatrudnienia. Wyrok Sądu Rejonowego został wydany po dacie wcześniej uwzględnionego wniosku o rozwiązanie stosunku pracy i realizacja tego roszczenia

w takiej postaci, jakiej uczynił to Sąd Rejonowy była nierealna nawet w przypadku uznania, że odmowa udzielenia zgody ze strony rektora na dodatkowe zatrudnienie była bezzasadna.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła powódka skargą kasacyjną w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) k.p.c.

Wskazano, że sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a mianowicie: czy art. 66 § 2 k.c. poprzez art. 300 k.p. znajduje wprost zastosowanie do oferty rozwiązania umowy o pracę za porozumieniem stron, a jeżeli nie – czy i w jakim zakresie możliwe jest jego odpowiednie stosowanie?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o:

1) wezwanie powódki - pod rygorem odrzucenia skargi - do uzupełnienia uiszczonej opłaty, stosownie do zakresu zaskarżenia wyroku i prawidłowej wartości przedmiotu zaskarżenia wynoszącej 55.441,00 zł (odpowiadającej ustalonej przez Sąd Rejonowy wartości przedmiotu sporu,

2) w przypadku uzupełnienia opłaty - odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

3) w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - oddalenie jej w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powódki nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3)

zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby

umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Zagadnienie prawne sformułowane w skardze kasacyjnej przez stronę powodową nie kwalifikuje się do przyjęcia do rozpoznania z dwóch powodów. Po pierwsze, rozstrzygnięcie zagadnienia związanego ze stosowaniem art. 66 § 2 k.c. w odniesieniu do umów zawieranych przez strony stosunku pracy wprost jest oczywiste i wynika z samej treści art. 300 k.p., który dopuszcza stosowanie przepisów Kodeksu cywilnego, jednak jedynie „odpowiednio” i w zakresie, w jakim nie naruszają one zasad prawa pracy.

Po drugie, problem poruszony w przedstawionym zagadnieniu prawnym był już przedmiotem wypowiedzi ze strony Sądu Najwyższego, który w kilku orzeczeniach wprost dopuścił stosowanie w zakresie umów zawieranych pomiędzy pracownikami a pracodawcami art. 66 § 2 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 27 lutego 2013 r., I PK 189/12, LEX nr 1554919; wyrok Sądu Najwyższego z 9 września 2004 r., I PK 428/03, LEX nr 2481001; postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2002 r., I PKN 433/01, LEX nr 1171052). Przedstawione zagadnienie nie jest zatem zagadnieniem nowym, nierozstrzygniętym dotychczas w orzecznictwie, które wymagałoby interwencji Sądu Najwyższego.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów ma swoje oparcie w § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

